

KAZIVANJE O ZAPADNOM IZGONSTVU

Šihabuddin Jahja SUHRAWARDI

*U ime Allaha Svemilosnog Milostivog
Neka je svaka hvala Allahu, a mir blagosloveni
neka je Muhammedu, a.s., i njegovoj časnoj porodici,
koje je On odabrao Svojim odanim slugama*

stvarivši cjelovit uvid u djelo *Živi sin Budnoga*¹ zacijelo sam ostao zabezeknut čudesnošću duhovnog pojmovlja i dubokih simboličkih aluzija, koji isključivaše bilo kakve refleksije na Najviši događaj, odnosno na Strašnu kataklizmu koja je spominjana u Božijim Knjigama, a pohranjena u jezičkim obrascima simbola i tajanstveno ukrivena u *Kazivanju o Živom sinu Budnoga*. Na tom Događaju uspostavljaju /utemeljuju/ se priprave duhovne postaje sufija i onih koji su počašćeni iskustvima unutarnih otkrovenja /gnostika/. U *Poslanici o Živom sinu Budnoga* na duhovne postaje sufija i unutarnja iskustva gnostika ukazano je u završnom dijelu knjige u kojem pisac kaže: “A Njemu, zacijelo, otidoše neki ljudi” – pa do kraja citata. Tako sam i ja bio ponukan da na taj događaj podsjetim neku našu blagodarom plemenitošću počastvovanu braću kazivanjem koje nazvah *Zapadno izgnanstvo*

pouzdavajući se u Allaha i pomoć od Njeg tražeći.

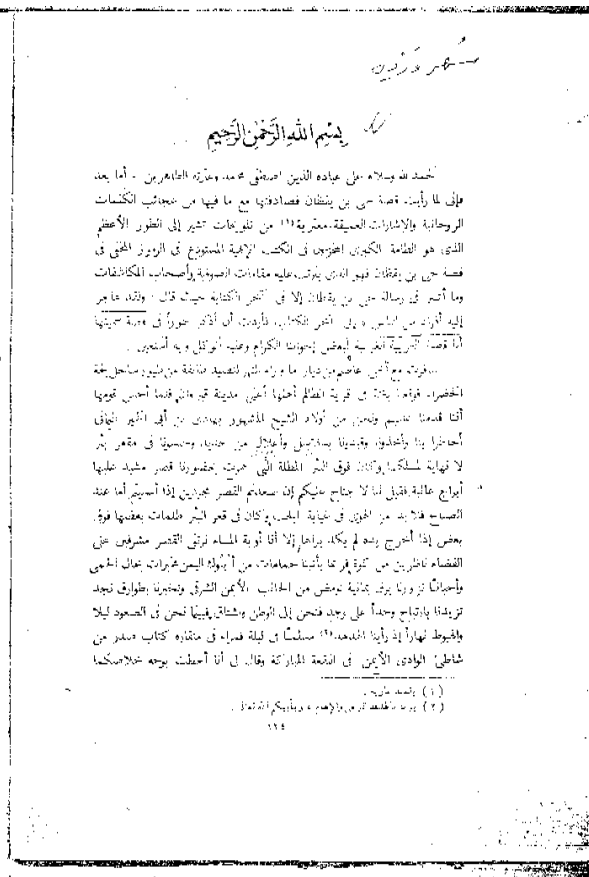
Zaputih se, jednom prilikom, sa svojim bratom Asimom, porijeklom iz naselja s onu stranu Rijeke /iz Transoksanije/, u lov na priobalske ptice u jednom zelenom krajoliku. Neočekivano, obresmo se u gradu Qajruvan, naselju zloćudnih stanovnika. Čim ovi zamijetiše naš dolazak i shvatiše da smo djeca čuvenog šejha Behadija, sina Ebu-l-Hajra Jemanija, opkoliše nas i savladaše te nas potom vezivaše lancima i željeznim okovima. Baciše nas na dno bunara čijoj dubini neimaše kraja. Iznad bunara se uzdizao proplanak /uzvišica/ na kojem, po našem dolasku, bi podignut dvorac s visokim kulama. Rečeno nam je da nam neće biti za grijeh uzeto ako se tokom noći sami uspijemo uspeti do kula dvorca, e da bi s jutrom dno bunara bilo ispražnjeno. Dno bunara bijaše obavijeno gustom tamom, toliko gustom da se ni ruka ispružena pred očima vidjeti nije mogla. S nastupom mraka mi bismo se, motreći /zureći/ put visokog neba i gledajući kroz otvor iznad nas, penjali ka dvoru. Za sve to vrijeme dolijetaše nam golubovi iz dalekih pustara Jemena i izvještavaše nas o tamošnjem halu svom, a ponekad nam u zijaret pristizaše i munje jemenske sjevajući u daljini, tamo negdje s desne istočne strane, pripovijedajući nam o stazama

nedždanskim uvećavajući našu nutarnju ushićenost - ta za vatanom našim žudjesmo.

Dok se mi noću penjasm o a spuštasm o danju, neočekivano jedne mjesecinom osvjetljene noći, spazismo jednog pupavca (*hudhuda*²) koji se pojavi od strane blagoslovljenog mjesta noseći u kljunu svom pismo upućeno iz krajolika doline Ejmen i reče nam: "Spustih se da vas izbavim, došavši vam iz pokrajine Sebe', i donijevši vam vijest pouz danu čije je objašnjenje u listiću Staratelja vašeg." Otvorivši listić pročitasmo poruku zapisanu: "To vam je od Uputitelja, Staratelja vašega i doista je napisana s Imenom Allaha, Svemilosnog Milostivog. Koliko li put nastojasm o probuditi vašu čežnju, a vi ne čežnuste; koliko li put pozivasmo vas, a vi se ne odazvaste; koliko li put Našim smjerokazima napućivasmo vas, a vi ih ne razumjeste! Pa se meni u poruci obraćate: "Ti, neznance! Ako se želiš izbaviti, ti i brat tvoj, glede odluke o putovanju ne oklijevajte, i drži se čvrsto Našeg užeta³ koje je najvredniji dragulj Svetokozmosa rasprostrtog nad mrklim Sveprostorom. I čim stigneš do nad dolinu Nila, stresi odjeću svoju i kaži: 'Nek je svaka hvala Allahu Koji nas oživi nakon što bijasm o već umrtvljeni, jer Njemu Jedinom pripada moć /pro/življenja.' A potomtvo tvoje⁴ (*Wa ahle-ke*)!? E, njega ćeš uništiti i ženu svoju⁵ ubiti (*wa imra-ateke wa-qtul*) jer ona je ta među onima koji iščeknuti moraju! Zaputi se tamo kuda ti se naređuje jer kraj njihov će im se već s jutrom pojaviti! U lađu se, koja po Allahovoj volji plovi i pristaje, ukrcaj! *Postlanica* ti kazuje o svemu što bi ti na putovanju moglo zatrebat i."

Vodeni hudhudom, pod suncem, koje se iznad glava naših uzdiže, putovasm o sve do sumraka dok se ne ukrcasm o u lađu koja rasijecaše valove morske poput brda kakvog visoke. Namjera nam bijaše uspeti se na vrh svete planine Sinaj, e da bism o promatrali uzvišenost/veličinu Staratelja našeg. Učas, između mene i sina moga⁶ izvi se jedan val visoki, i on već bijaše među onim potopljenim. I bijaše mi otkriveno da je jutro mome narodu čas obećani; a zar jutro nije već na pomolu!? A zatim, saznadoh da se na naselje, čiji stanovnici bijahu ogrezli u grijesima i naglavačke djela svoja postavljajaše, sručuje kiša od sasušene gline sačinjena.

Tek što prispjesmo do mjesta na kojem se valovi mora jedni s drugim sudarahu i u koje se vode

slijevaše/uviraše, uzeh pomajku⁷ svoju (*zi'ri*), koja me došla, i s bolom bacih je u more. Putovanje nastavismo čamcem skovanim od dasaka prethodno potopivši lađu našu iz straha pred vladarem koji ih silom otimaše. U tom času jedna natovarena lađa prođe mimo nas u pravcu gradova Ja'džudža i Ma'džudža smještenih na lijevoj strani planine Džudijja. U pratnji mojoj bijahu i džini meni podvrgnuti na uslugu, kojima, kad prispjesmo do nalazišta /izvorišta/ tečnog bakra, ja naredih da u nj pušu dok užareni oganj ne postane i od kog ja podigoh ogradu visoku između nas i stanovnika tih gradova. Tako se, doista, obistin i obećanje Gospodara moga.

Na putovanju vidjeh i lobanje naroda Ada i Semuda te proдох pored naselja do temelja sravnjenih. Pokupih ljude i životinje sa dru gih lađa te ih pomijesah sa džinima u barci koju napravih svojim rukama i okolo koje ispodvlačih linije u obliku kružnica koje se presijecaše, nešto po obrascu nebeskog zenita. Tek što se kiša prestade spuštati iz oblaka, rastupi /otvori/ se nebeski svod i ukaza se blještavilo nebeskog prostranstva. Bacih pogled ka kozmičkom bezdanu u Nebesima i zamijetih kako se čak Sunce, Mjesec i zvijezde sviše

u kružnicu; oslobodih se od četrnaest tabuta /sanduka/ te upravih motrenje svoje Puta koji vođaše ka Allahu; probudih se sebi - ta ovo je, doista, Pravi put moj.

Sestru moju⁸ obuže drijem te zaspao u jednom dijelu tamom obavijene noći; s njom bijahu džin i mučne noćne snovizije (*kabus*), koje joj izazivaše teške napadaje. Spazih upaljenu svjetiljku /kandilj/ u kojem bijaše ulje i čija svjetlost blistaše i širiše se po cijeloj kući poput blještavila koje rasprostiraše zraci Sunca. Svjetiljka bijaše smještena unutar Nepokretnog /Mirujućeg/ Zmaja (*Tinnin*) u Zodijskoj kružnici (*fi burdž dulab*) ispod kog ležaše more Qalzam i uzdizaše iznad njega zvijezde o čijem izvoru svjetlosnog zračenja znanje ima jedino Gospodar njihov, a i oni duboko uronjeni u tajne Njegova znanja (*War-Râsihûne fi-l-’ilmi*). Zamijetih savijezđa Lava i Bika u času njihova iščeznuća, te Strijelca i Raka kako nalik na svijene svitke ploviše Kosmosom dok se iza njih naziraše se savijezđe Vage. No, u trenutku izlaska zvijezde *Jemanije*, ukazaše se obrisi Mikrokozma (*al-’Alam as-Sugra*), tj. Svijeta nastajanja-nestajanja/propadljivosti (*’Alam al-kawni wa al-fasadi*) iza prozirnih blještavih oblaka.

Stoku koja bijaše sa nama ostavismo u pustinji i tamo bi uništena podrhtavanjima pustinjskog tla, koje bljuvaše vatreni oganj. Prohodivši pustinjsku razdaljinu, staza kao da iščeznu, a voda počeo izbijati iz nekakvih podzemnih bunara. Utom smotrih, visoko iznad, tijela nebeska i uspostavih kontakt s njima čuteći milozvučne melodije i tonove njihova prisustva te od njih naučih mnogo toga što mi ne bijaše poznato; zvukovi njihovi odzvanjaše u čulima moga sluha poput eha lanaca u sudaru sa stijenjem; leđa moja skoro da se razlamaše i udovi ostalog tijela raskidaše usljed ushićenog užitka koga kušah; takav ugođaj u meni se još snažnije širiše sve dok se bjeličasti oblaci ne raspršiše i ne oslobodih se špilja i dok veliki kit (*hut*) usljed mnogobrojnih dobara ne sruči se; bijah usmjeren u pravcu Izvora života te na tom putu spazih veliku stijenu, a ipak malehnu u odnosu na ogromnu planinu na kojoj stajaše.

Raspitah se za riblju zajednicu kitova i za pitoma i prijatna ostala morska riblja bića, koja se sklanjaše u sjenama svojih prostranih skloništa te što li bijaše to ogromno brdo i stijena/špilja na njemu?

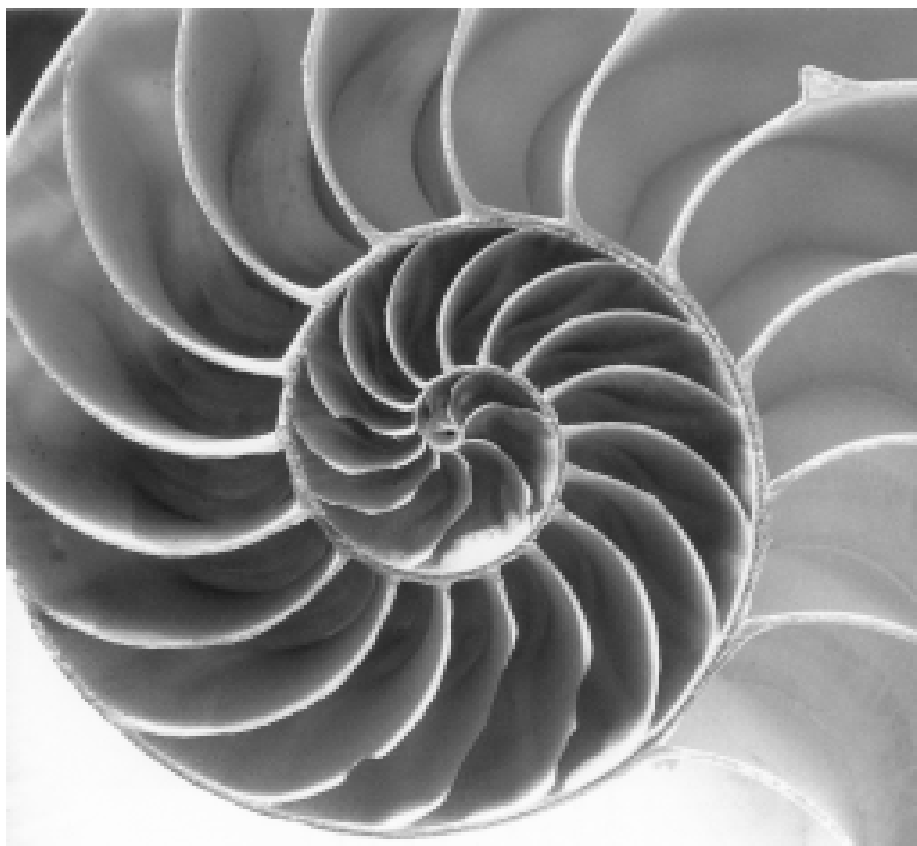
Jedna velika riba (*kit/hut*) neopaženo se utisnu

morem i zaputi ka nekom svom putu i reče mi pritom: “To je ono što smo željno tražili; ovo je brdo Turi-Sina, a stijena /visoravan/ na njemu je proplanak /vrh/ tvoga Staratelja.” Upitah ga šta sve predstavljaju ovie kitovi? Bijaše mi kazano: oni su tebi slični jer potječete od jednog Oca; njima se događa isto što i tebi, te su prema tome, oni tvoja braća. Kad se osvjedočih u to što čuh, prigrlih ih i obradovah im se kako što se i oni radovaše meni. A onda, uspesmo se na vrh brda i ja ugledah Staratelja/Oca našeg, kako mi se učini, u liku Starog Šejha, od Čijeg izvirućeg /isijavajućeg/ Nura skoro da se Nebesa i planete ne razmrviše. Zatekoh se zbunjenim i zabezeknutim te mu podoh u susret, a On se meni selamom obrati. Na sedždu Mu smjerno padoh čežnjivo uživajući u Njegovu prisustvu i iščezavajući u blještavilu Nura Njegova.

Plakah neko vrijeme u nemoći da se suzdržim i ispriopovijedah Mu natehnane o zatočeništvu u Qajruvanu, a On mi kaza: “Znano Mi je da si se oslobodio, međutim, bit će nužno da se vratiš u zapadno zatočeništvo, jer se okova nisi sasvim oslobodio.” Kad čuh te Njegove riječi, raspametih se i obamrijevši zavapih poput bespomoćnog u času stradanja. Pa, pokorih se smjerno Njemu, a On meni kaza: “Povratak tvoj, ovog časa je neumitan ali, priskrbiću ti dvije radosti. Jedna je: povratkom u zatočeništvo biće ti omogućeno da dolaziš k Nama i uspinješ se tik do Nas kad god poželiš, a druga je: naposljetku, lišit ćeš se zatočeništva i sklonište ćeš zadobiti u okrilju Našem, ostavljajući za sobom trajno i zasigurno zemlje zapadne.” Radošću me obujmiše riječi Njegove: “Znaj! Doista, ovo je brdo Turi-Sina!”

Iznad brda Turi-Sina boravište je moga Staratelja, Njega Jedinog. U odnosu na Njega, ja bijah ništa drugo doli ono što bijaše ti u odnosu na mene. Imademo različite djedove dok nam se potomstvo veliko završava na Onom Koji je Djed Najveći, Onom Koji nema ni djeda ni majke i Čiji smo robovi svi mi. Od Njega pomoći tražimo i od Njega znanje preuzimamo. Njega krase ljepota najveća i visost najviša. On je ponad svake uzvišenosti, Svjetlo nad Svjetlima, On je Teofanija svakom biću (realitetu) putem svakog bića. Sve je propadljivo osim Lica Njegova.

Ovim kazivanjem uznastojah rasvijetliti promjenu mog duhovnog stanja i moje izgnanstvo iz čežnjive ljubavi u ambis među ljude koji ne

vjerovalaše u zatočeništvo zapadno. U meni se zadržale tragovi užica koje nisam sposoban objasniti. Ta - povinovah se iz ljubavi i skrušeno moljah, osjećajući bol zbog rastanka. Takvo blagostanje bi jaše kao prolazni sni koji vrlo brzo iščezavahu. Svevišnji Allah izbavi nas iz okova materije i fizičkog svijeta.

Svaka je zahvala Allahu, Gospodaru svjetova, a mir i blaženstvo našem poslaniku Muhammedu, a.s., i njegovoj časnoj porodici. **m**

**Priredio i preveo:
Muhammed MRAHORVIĆ**

Bilješke:

- ¹ Pod istim naslovom poslanice su napisali Ibn Sina i Ibn Tufail. Ovaj drugi u svom filozofskom romanu preuzima od Ibn Sine fabulu i imena junaka Asala i Absala. Ovdje Suhrawardi podrazumijeva *Kazivanje o Živom sinu Budnoga* svog savremenika Ibn Tufaila.
- ² *Hudhud* (pupavac) u Istočnoj teosofiji (gnostičkoj filozofiji) iluminista simbolizira nutarnju objavu (*wahy*) ili duhovnu inspiraciju (*ilham*) koju u duhu gnostika proizvodi *Aktivni Um* ili *Duh Pouzdani*.
- ³ Našeg Puta ili Smjerokaza.
- ⁴ U sufijsko-teosofskoj literaturi ovaj pojam simbolizira pohotne tjelesne nagone kojih se kao takvih gnostik mora osloboditi.
- ⁵ Žena (ar. *imra'ah*) u sufijskom jeziku simbola, s obzirom na ljepotu, ženstvenost, primamljivost te moc raspirivanja nagona pohote kod čovjeka, simbolizira pohotljivu ljudsku dušu.
- ⁶ Sin (*ibn, walad*) u suhrawardijevskom simboličkom jeziku simbolizira ljudski *Ego*, subjektivno *Ja* koje, ako se ne dopušta potrti, zakriva Primordijalnu Zbilju i postavlja joj se nasuprot kao Njezin oponent.
- ⁷ Neutoljivi nagon, pobuda, strast /libido: za upražnjavanjem ovosvjetskih potreba.
- ⁸ Ushićena duša 'Arifa-Salika, koja traga za svojim Istokom, Izvorom svog rođenja i postojanja

ALLAHU EKBER, Kaligrafski rad Dželil Rasuli (Iran), 1980.